

Souhlas se zpracováním osobních údajů

ESO9 international a.s.
U Mlýna 2305/22, 141 00 Praha 4 – Záběhlice
tel.: +420 228 809 000
e-mail: info@eso9.cz
www.eso9.cz

Leden 2018

Obsah

1.	ÚVOD	3
2.	SOUHLAS - DEFINICE, POUŽITÍ	3
3.	PRVKY PLATNÉHO SOUHLASU.....	3
3.1	SVOBODNOST SOUHLASU	4
	Nerovnováha postavení	4
	Podmíněnost souhlasu.....	4
	Vrstevnatost	4
	Poškození	5
3.2	KONKRÉTNOST	5
3.3	INFORMOVANOST	5
	Minimální obsahové požadavky na „informovaný“ souhlas.....	5
	Jak poskytnout informace	5
3.4	JEDNOZNAČNOST	6
	Souhlas udělený elektronicky	6
4.	VÝSLOVNÝ SOUHLAS	6
5.	DALŠÍ PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ PLATNÉHO SOUHLASU	6
5.1	DOLOŽENÍ SOUHLASU	6
5.2	ODVOLÁNÍ SOUHLASU	7
6.	VZÁJEMNÝ VZTAH MEZI SOUHLASEM A DALŠÍMI ZÁKONNÝMI DŮVODY	8
7.	SPECIFICKÉ OBLASTI POJEDNANÉ V OBECNÉM NAŘÍZENÍ	8
7.1	DĚTI	8
7.2	VĚDECKÝ VÝZKUM	8
7.3	PRÁVA SUBJEKTU ÚDAJŮ	8
8.	SOUHLAS ZÍSKANÝ PODLE SMĚRNICE 95/46/ES.....	8
9.	ZDROJE	9

Tento text vychází z dokumentu pracovní skupiny WP29 pro výklad Obecného nařízení „**Vodítka k souhlasu podle Nařízení 2016/679**“, který je dostupný na internetových stránkách Úřadu pro ochranu osobních údajů (https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=27976).

1. Úvod

Podle Obecného nařízení o ochraně osobních údajů 2016/679 musí být zpracování osobních údajů podloženo některým z právních důvodů. Obecné nařízení v článku 6 uvádí šest právních důvodů zpracování osobních údajů.

Správce si při spouštění činnosti zahrnující zpracování osobních údajů musí vždy udělat čas na posouzení, zda je souhlas vhodným zákonným důvodem pro zamýšlené zpracování, nebo jestli by měl být zvolen jiný právní základ. Obecně lze doporučit, aby byl souhlas volen až jako poslední možnost, pokud opravdu nelze uplatnit jiný právní důvod pro zpracování.

2. Souhlas - definice, použití

Jedná se o právní důvod pro zpracování osobních údajů.

„**Souhlasem**“ subjektu údajů se rozumí **jakýkoli svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů.** (Viz článek 4 odst. 11 Obecného nařízení).

Užívá se pro případy zpracování osobních údajů, které nelze podřadit do skupiny právních důvodů pro zpracování osobních údajů bez souhlasu subjektu údajů, tj. je záhodno, aby k takovému zpracování dal subjekt souhlas.

3. Prvky platného souhlasu

Souhlas subjektu údajů musí být:

- **svobodný,**
- **konkrétní,**
- **informovaný,**
- **jednoznačný.**

3.1 Svobodnost souhlasu

Obecné nařízení předkládá jako obecné pravidlo, že **nemá-li subjekt údajů skutečně na výběr, a tedy se cítí být k souhlasu donucen nebo mu neudělení souhlasu může způsobit neblahé následky, pak nebude souhlas platný.**

Je-li souhlas součástí smluvních podmínek v pasáži, kterou jednáním nelze změnit, má se za to, že nebyl udělen svobodně. Obdobně nebude souhlas považován za svobodný, pokud subjekt údajů nebude mít možnost odmítnout nebo odvolat souhlas, aniž by došel újmy.

Nerovnováha postavení

Obecné nařízení vzalo v úvahu také prvek nerovnováhy mezi správcem a subjektem údajů.

Jedná se především o **veřejné orgány** a o nepravděpodobnost, že by se veřejné orgány mohly spoléhat na souhlas se zpracováním, neboť vždy, když je správcem veřejný orgán, je zde často zřetelná nerovnováha sil ve vztahu mezi správcem a subjektem údajů. **Pro činnost orgánů veřejné moci jsou jiné, mnohem patřičnější, zákonné důvody.**

Nerovnováha v postavení se také často objevuje v souvislosti se **zaměstnáváním**. Vzhledem k závislosti vyplývající z poměru zaměstnavatel/zaměstnanec je nepravděpodobné, že by subjekt údajů mohl odepřít svůj souhlas se zpracováním dat bez obavy nebo reálného rizika následných účinků. Je málo pravděpodobné, že by zaměstnanec svobodně, bez pocitu nátlaku, reagoval na zaměstnavatelovu žádost o souhlas, například s aktivací monitorovacího systému jako jsou kamery na pracovišti nebo s vyplněním posudkového formuláře. WP29 (pracovní skupina pro výklad Obecného nařízení) proto pochybuje o svobodnosti souhlasu se zpracováním osobních údajů nynějších a budoucích zaměstnanců. **Pro většinu zpracování dat na pracovišti nemůže a neměl by být právním základem souhlas zaměstnanců vzhledem k povaze vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.**

Podmíněnost souhlasu

Obecné nařízení uvádí, že, případy „slučování“ souhlasu s přijmutím smluvních podmínek nebo „vázání“ smlouvy nebo služby na souhlas se zpracováním osobních údajů, které **nejsou nezbytné pro plnění smlouvy** nebo poskytnutí služby, je považováno za vysoce nežádoucí. Je-li souhlas poskytnut za takových podmínek, má se za to, že nebyl svobodný.

Obecné nařízení má zajistit, aby účel zpracování osobních údajů nebyl maskován nebo vázán na plnění kontraktu nebo poskytnutí služby, pro které tato osobní data nejsou nezbytná. Obecné nařízení tak říká, že zpracování osobních údajů, pro které je vyžadován souhlas, se nemůže přímo nebo nepřímo stát protislužbou za plnění smlouvy. **Tyto dva právní důvody zákonného zpracování, tj. souhlas a smlouva, nemohou být slučovány a rozmlžovány.**

Pokud správce hodlá zpracovávat osobní údaje, které pro naplnění smlouvy skutečně potřebné jsou, bude právním základem smlouva (viz článek 6 odst. 1 písm. b)). V tomto případě není nutné uplatňovat jiný zákonný důvod jako třeba souhlas.

Obecně řečeno, jakýkoliv nepřijatelný nátlak nebo ovlivňování subjektu údajů (což může mít různé formy projevu) bránící subjektu údajů v uplatnění svobodné vůle, činí souhlas neplatným.

Vrstevnatost

Služba může zahrnovat více operací zpracování pro více než jediný účel. V takovém případě by měl mít subjekt údajů **volnost si vybrat, který z těchto účelů bude akceptovat**, a neměl by být nucen souhlasit s celým balíkem účelů zpracování.

Pokud správce sloučí několik účelů zpracování a nepokusí se získat souhlas odděleně pro každý z účelů, pak nelze mluvit o svobodě volby.

Poškození

Správce musí být schopen prokázat, že souhlas je možné **odmítnout nebo odvolat, aniž by byl subjekt údajů poškozen**. Správce musí například doložit, že stažení souhlasu nepovede k žádným vícenákladům a tedy k žádnému znevýhodnění pro ty, kteří ho odvolají.

3.2 Konkrétnost

Souhlas subjektu údajů musí být **udělen pro jeden nebo více konkrétních účelů**, přičemž subjekt údajů má ohledně každého z nich na výběr. Požadavek určitosti souhlasu míří na zajištění jisté míry kontroly ze strany subjektu údajů a průhlednosti.

Aby byl správce v souladu s požadavkem „konkrétnosti“, musí uplatnit následující:

- **stanovení účelu jako ochrany před rozšířením o neplánované funkce**
(v souladu s konceptem účelového omezení může souhlas pokrývat různé operace, pokud tyto slouží stejnému účelu),
- **vrstevnatost žádostí o souhlas**
- (správce žádající o souhlas k několika různým účelům by měl poskytnout samostatnou volbu opt-in pro každý účel a tím dát uživatelům možnost samostatného souhlasu konkrétně pro určitý účel),
- **zřetelné oddělení informací ohledně souhlasu k činnostem zpracování dat od ostatních informací**
(správci by měli poskytnout konkrétní informace o datech, která jsou pro jednotlivé účely zpracovávána).

3.3 Informovanost

Obecné nařízení zesiluje požadavek, aby **souhlas byl informovaný**. Poskytnutí informace subjektům údajů ještě před získáním jejich souhlasu je důležité proto, aby mohly činit informovaná rozhodnutí, chápaly, k čemu dávají souhlas a mohly, kupříkladu, využít práva na odvolání souhlasu.

Minimální obsahové požadavky na „informovaný“ souhlas

Aby souhlas byl informovaný, je třeba subjekt údajů zpravit o určitých věcech, které jsou pro rozhodování zásadní. K získání platného souhlasu je potřeba poskytnout alespoň tyto informace:

- (i) **totožnost správce**,
- (ii) **účel** každé z operací zpracování, pro které je žádáno o souhlas,
- (iii) **jaké údaje** (druhy údajů) **budou shromažďovány** a používány,
- (iv) **existence práva odvolat souhlas**,
- (v) **informace o použití dat k rozhodnutím čistě na bázi automatizovaného zpracování**, včetně profilování,
- (vi) týká-li se souhlas předávání, o možných **rizikách přenosu dat do třetích zemí** při absenci rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany dat a náležitých zabezpečovacích opatřeních.

Jak poskytnout informace

Správci by při vyžadování souhlasu měli každopádně užívat **jasný a jednoduchý jazyk**. **Souhlas musí být jasný a odlišitelný od jiných témat a podaný srozumitelnou a snadno přístupnou formou**. Tento požadavek v zásadě znamená, že informace podstatné pro informované rozhodnutí ohledně udělení souhlasu nesmí být skryty ve všeobecných obchodních podmínkách.

Správce musí zajistit, aby byl souhlas poskytnut na základě informace, která subjektům údajů umožní snadno identifikovat, kdo je správcem, a pochopit, k čemu souhlas dávají. Správce musí jasně popsat účel zpracování dat, pro které souhlas požaduje.

3.4 Jednoznačnost

Obecné nařízení mluví jasně o tom, že **souhlas vyžaduje prohlášení subjektu údajů nebo jednoznačné potvrzení**, což znamená, že tak vždy musí být učiněno aktivním úkonem nebo prohlášením. Musí být zřejmé, že subjekt údajů s daným konkrétním zpracováním souhlasil.

Souhlas může být získán písemným nebo (zaznamenaným) ústním prohlášením a také prostřednictvím elektronických prostředků.

Paušální odsouhlasení všeobecných obchodních podmínek nelze považovat za jednoznačný projev souhlasu s použitím osobních údajů.

Souhlas udělený elektronicky

Mnoho služeb v digitální oblasti potřebuje pro fungování osobní údaje, takže subjekty údajů dostávají četné žádosti o souhlas, na které musí denně reagovat kliknutím nebo potažením. Může to vést k jisté míře **klikací únavy**: při příliš častém výskytu klesá varovný účinek mechanismu pro získávání souhlasu. Nakonec dojde k tomu, že **dotazy na souhlas už uživatel nečte**. Pro subjekty údajů to představuje obzvláštní riziko, neboť souhlas je typicky vyžadován pro činnosti, které by bez něho byly nezákonné.

Obecné nařízení ukládá správcům povinnost propracovávat způsoby, jak se s tímto problémem vypořádat. Často uváděný příklad, jak toho dosáhnout v online prostředí, je získání souhlasu uživatelů internetu prostřednictvím nastavení jejich prohlížeče. Možnosti těchto nastavení by měly být vyvíjeny v souladu s podmínkami platného souhlasu podle Obecného nařízení, protože souhlas by například měl být vrstvený pro každý ze zamýšlených účelů a v informaci by mělo být uvedeno jméno správce.

Souhlas každopádně musí být vždy získán ještě před tím, než správce zahájí zpracování osobních údajů, pro které je souhlas potřeba. Souhlas by tedy měl být udělen před zahájením činnosti zpracování. V zásadě by stačilo požádat subjekt údajů o souhlas jen jednou. Správci však musí získat nový a konkrétní souhlas, pokud dojde ke změně účelů zpracování poté, co byl udělen původní souhlas nebo je-li plánováno přidat další účel.

4. Výslovný souhlas

Výslovný souhlas je vyžadován v určitých situacích, kdy hrozí vážné riziko z hlediska ochrany dat a je tedy žádoucí vysoká úroveň kontroly jednotlivce nad svými osobními údaji.

Výslovný souhlas hraje podle Obecného nařízení roli **při zpracování zvláštních kategorií osobních údajů**, dále v ustanoveních ohledně **předávání dat do třetích zemí** nebo mezinárodním organizacím a **při automatizovaném individuálním rozhodování** včetně profilování.

Pojem **výslovný** odkazuje na způsob, jakým subjekt údajů souhlas vyjádří. Znamená, že subjekt údajů musí učinit výslovné prohlášení o souhlasu. Obvyklý způsob, jak zajistit, aby souhlas byl výslovný, je nechat si ho potvrdit **jednoznačně písemným prohlášením**. Správce by si v přiměřeném případě mohl ověřit, zda písemné prohlášení podepsal sám subjekt údajů, aby odstranil veškeré možné pochyby a případný nedostatek důkazů v budoucnu.

5. Další podmínky pro získání platného souhlasu

5.1 Doložení souhlasu

Obecné nařízení jasně vyžaduje **výslovnou povinnost správce doložit, že subjekt údajů udělil souhlas**. Důkazní břemeno leží na správci.

Současně by povinnost správce prokázat platný souhlas neměla sama o sobě vést k nadměrnému objemu datových zpracování. Znamená to, že správci by měli mít dostatek údajů k předvedení vazby na zpracování (že souhlas byl získán), ale neměli by shromažďovat více informací než je nutné.

Je na správci, aby prokázal **získání platného souhlasu** od subjektu údajů. Obecné nařízení přesně nepředepisuje, jak to zařídit. Správce však musí být schopen prokázat, že subjekt údajů v daném případě souhlasil.

V Obecném nařízení není uvedena žádná konkrétní **lhůta trvání souhlasu**. Jak dlouho souhlas zůstane v platnosti, bude záviset na okolnostech, rozsahu původního souhlasu a na očekáváních subjektu údajů. Pokud se operace zpracování výrazně změní nebo rozšíří, přestane být původní souhlas platný. V takovém případě bude potřeba získat nový souhlas.

5.2 Odvolání souhlasu

Obecné nařízení předepisuje, aby správce zajistil, kdykoliv v daném čase, **odvolatelnost souhlasu subjektem údajů způsobem stejně snadným jako bylo jeho udělení**. Obecné nařízení neříká, že udělení a odvolání souhlasu musí být vždy učiněno stejným způsobem. Je-li však souhlas získán elektronickou cestou kliknutím myši, tahem prstu nebo stisknutím klávesy, pak subjekty údajů musí v zásadě **mít možnost odvolat souhlas stejně snadno**. Pokud je souhlas získán prostřednictvím pro danou službu specifického uživatelského rozhraní (například přes webovou stránku, mobilní aplikaci, uživatelský účet, rozhraní v zařízení připojenému k internetu věcí nebo e-mailem), musí subjekt údajů nepochybně být schopen souhlas odvolat přes to samé elektronické rozhraní, jelikož přechod do jiného rozhraní pouze pro účel stažení souhlasu by vyžadovalo nadbytečné úsilí.

Dále by subjekt údajů měl mít **možnost odvolat souhlas bez újmy**. To, kromě jiného, znamená, že správce musí umožnit bezplatné odvolání souhlasu a bez omezení úrovně služby.

Požadavek snadného odvolání souhlasu je popsán v Obecném nařízení jako **nezbytný aspekt platného souhlasu**.

Obecně platí, že pokud je souhlas odvolán, všechny operace zpracování dat, které byly založeny na tomto souhlasu a probíhaly před jeho odvoláním – a v souladu s Obecným nařízením – zůstávají zákonné, ale správce musí zastavit dotčené zpracovatelské činnosti. Neexistuje-li jiný právní důvod opravňující ke zpracování dat (např. další uchování), měl by je správce smazat nebo anonymizovat.

Jak už bylo dříve zmíněno v tomto dokumentu, je velmi důležité, aby správci ještě před sběrem dat posoudili účely zpracování, jakož i právní důvody, o které se zpracování opírá. Firmy často potřebují osobní údaje pro několik účelů a zpracování je tak opřeno o více než jeden právní základ, např. zákaznická data mohou být sbírána na základě smlouvy a souhlasu. Takže odvolání souhlasu neznamena, že by správce musel smazat data, která zpracovává pro účel plnění smlouvy se subjektem údajů. **Správci by proto měli od začátku mít jasno v tom, který účel se vztahuje na ta která data a o jaký právní základ se opírá.**

Kromě povinnosti správce smazat na základě souhlasu zpracovaná data, je-li tento souhlas odvolán, má jednotlivý subjekt údajů možnost požadovat výmaz dalších dat, která se ho týkají a jsou stále v držení tohoto správce. Za tímto účelem by měl subjekt údajů uplatnit právo na výmaz.

WP29 správcům doporučuje posoudit, zda pokračovat ve zpracování dotčených dat je v pořádku, i v případech, kdy žádost subjektu údajů o výmaz nebyla podána.

V případech, kdy subjekt údajů stáhne souhlas a správce chce osobní údaje nadále zpracovávat na jiném právním základě, nelze v tichosti přejít od souhlasu (který byl odvolán) k jinému právnímu důvodu. Navíc, jakákoli změna právního základu pro zpracování musí být oznámena subjektu údajů v souladu s informačními požadavky a podle obecné zásady transparentnosti.

6. Vzájemný vztah mezi souhlasem a dalšími zákonnými důvody

Článek 6 Obecného nařízení stanoví podmínky zákonného zpracování osobních údajů a vyjmenovává šest zákonných důvodů, o které se správce může opřít. Uplatnění jednoho z těchto šesti důvodů musí být stanoveno před započatím zpracování osobních údajů a s ohledem na konkrétní účel. Je obecným pravidlem, že zpracování pro jeden konkrétní účel nemůže být založeno na několika právních základech. Je však možné uplatnit více než jeden právní důvod k tomu, aby zpracování bylo zákonné, pokud jsou údaje používány pro několik účelů, neboť každý účel musí být navázán na nějaký právní základ. **Správce však musí určit tyto účely a příslušný právní titul předem.**

Právní základ nemůže být v průběhu zpracování upravován. Správce nemůže jen tak měnit právní tituly. Není například dovoleno uplatňovat zpětně důvod oprávněného zájmu tam, kde byly problémy s platností souhlasu. Podle Obecného nařízení **by se správci žádající o souhlas subjektu údajů neměli v zásadě opírat o jiné právní důvody z článku 6 jako o „zálohu“**, ať už se jedná o situaci, kdy nemohou prokázat, že udělený souhlas je v souladu s Obecným nařízením nebo poté, co byl platný souhlas odvolán.

7. Specifické oblasti pojednané v Obecném nařízení

7.1 Děti

Viz https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=27976, str. 21.

7.2 Vědecký výzkum

Viz https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=27976, str. 24.

7.3 Práva subjektu údajů

Viz https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=27976, str. 26.

8. Souhlas získaný podle směrnice 95/46/ES

Správci, kteří v současné době zpracovávají osobní údaje na základě souhlasu v souladu s národní legislativou na ochranu osobních údajů, automaticky nemusí zcela oporašovat všechny na základě souhlasu existující vztahy se subjekty údajů v rámci příprav na Obecné nařízení. **Souhlas, který byl do této doby získán, zůstává v platnosti, pokud odpovídá podmínkám stanoveným v Obecném nařízení.**

Obecné nařízení prakticky zvedá laťku ve věci mechanismů pro získávání souhlasu a **zavádí několik nových požadavků**, které budou od správců vyžadovat úpravu těchto mechanismů, nejenom tedy pouhé přeformulování zásad ochrany soukromí.

Obecné nařízení například vyžaduje, **aby správce byl schopen platný souhlas doložit**, takže všechny souhlasy, o kterých **nemá žádné záznamy**, spadnou automaticky pod úroveň standardu Obecného nařízení a budou muset být obnoveny.

Pokud správce zjistí, že souhlas získaný ještě dříve podle staré legislativy, nesplňuje standard Obecného nařízení, musí posoudit, zda by zpracování mohlo být založeno na jiném právním základě s přihlédnutím k podmínkám stanoveným Obecným nařízením. Bude to však ojedinělá situace, neboť správci opouštějí uplatňování směrnice ve prospěch aplikace Obecného nařízení. Obecné nařízení neumožňuje nahrazovat jeden právní základ druhým.

Není-li správce schopen obnovit souhlas řádným způsobem a **nedokáže ani dosáhnout souladu** s Obecným nařízením **opřením svého zpracování dat o jiný právní základ** při zajištění, aby toto zpracování nadále probíhalo korektně a odpovědným způsobem, **musí být zpracovatelské činnosti zastaveny**. Správce každopádně musí dodržovat zásady zákonného, korektního a transparentního zpracování.

9. Zdroje

https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=27976

J. Žůrek: Praktický průvodce GDPR